

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki (sprawozdawca)

SSN Elżbieta Karska

w sprawie ze skargi K. P.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Białymstoku w sprawie o sygn.
I ACa 1882/22,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 28 lutego 2024 r.,

1. oddala skargę.

**2. oddala wniosek K.P. o ustanowienie pełnomocnika
z urzędu.**

UZASADNIENIE

Skargą z 7 grudnia 2023 r. (data stempla pocztowego) na naruszenie
prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki K. P. (dalej także:
powód, skarżący) wniósł o stwierdzenie przewlekłości postępowania prowadzonego
przed Sądem Apelacyjnym w Białymstoku pod sygn. akt I ACa 1882/22. Skarżący
zażądał również zadośćuczynienia w kwocie 10 000 zł, zwolnienia go w całości z

opłaty od skargi i pozostałych kosztów i opłat sądowych w sprawie ze skargi oraz w sprawie głównej oraz wyznaczenia pełnomocnika z urzędu w sprawie ze skargi.

W uzasadnieniu skargi K.P. podniósł m.in., że Sąd Apelacyjny w Białymstoku „wstrzymuje, czy też celowo przeciąga sprawę od kwietnia 2023 r. A to działa na niekorzyść interesu publicznego, jak i na niekorzyść interesu prywatnego powoda”.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Białymstoku w odpowiedzi na skargę wniósł o oddalenie skargi oraz obciążenie strony skarżącej kosztami postępowania skargowego. Przedstawiając swoje stanowisko w sprawie wskazał, że postępowanie w sprawie o sygn. I ACa 1882/22 (w pierwszej instancji IC 707/21) toczyło się bez nieuzasadnionej zwłoki, w tempie stanowiącym pochodną stopnia złożoności sprawy oraz kadrowych i organizacyjnych możliwości, tak Sądu Okręgowego w Łomży, jak i Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, czego przynajmniej w części dotyczącej procesu w pierwszej instancji, skarga nie kwestionuje. Jak dalej wyjaśnił, postępowania odwoławczego, które ze względu na niedostępność akt sprawy zostało odtworzone na podstawie zapisów w systemie elektronicznym, podnieść należy, że apelacja powoda trafiła wraz z aktami do Sądu Apelacyjnego w Białymstoku w końcu grudnia 2022 roku. Niezwłoczne losowanie sprawy miało miejsce 22 grudnia 2022 r. Z uwagi na wadliwość apelacji i złożone wnioski, doszło 6 lutego 2023 r. do wydania postanowienia Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, w którym umorzono postępowanie wywołane wnioskiem powoda o zwolnienie od kosztów sądowych (powód legitymował się już takim zwolnieniem) i oddalono wniosek powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Dwa dni później wezwano stronę powodową do usunięcia braków apelacji i 8 marca 2023 r. zakończono czynności sanacyjne, co pozwoliło wysłać 9 marca 2023 r. odpis apelacji pełnomocnikowi pozwanego, który złożył odpowiedź na apelację; jej odpis wysłano powodowi niezwłocznie, tj. 14 kwietnia 2023 r. Z uwagi na złożony wniosek i charakter sprawy dnia 29 marca 2023 roku zarządzono o skierowaniu sprawy na rozprawę (art. 374-375 k.p.c.). Z wymienionej wyżej przyczyny od połowy kwietnia 2023 roku sprawa oczekuje na wyznaczenie terminu rozprawy zgodnie z kolejnością wpływu. Prezes Sądu Apelacyjnego w Białymstoku wskazał ponadto

na ponadprzeciętny wpływ tzw. spraw frankowych, ograniczone możliwości kadrowe tut. sądu oraz znaczącą ilość spraw pilnych (najczęściej toczących się z udziałem syndyka lub zarządcy masy restrukturyzacyjnej oraz spraw rozwodowych z elementem opiekuńczym, bądź alimentacyjnym).

Pismem z 31 stycznia 2024 r., Skarżący wniósł m.in. o oddalenie w całości żądań Prezesa Sądu Apelacyjnego w Białymstoku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługuje na oddalenie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 1725, dalej: ustawa o skardze na przewlekłość) – strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Na mocy art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także

charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość, skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16,; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a zatem wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Z analizy akt sprawy wynika, że apelacja od wyroku Sądu Okręgowego wpłynęła do Sądu Apelacyjnego 20 grudnia 2022 r. i w tym samym dniu nadano sprawie sygnaturę. Następnie 21 grudnia 2022 r. dokonano losowania sędziego referenta. Zgodnie z zarządzeniem z 6 lutego 2023 r. wezwano powoda do uzupełnienia braków formalnych apelacji poprzez złożenie 1 odpisu apelacji. Skarżący uzupełnił ww. brak pismem z 20 lutego 2023 r., które wpłynęło do Sądu Apelacyjnego 22 lutego 2023 r.

W dniu 6 lutego 2023 r. na skutek wniosku powoda o zwolnienie z kosztów sądowych oraz ustanowienie pełnomocnika urzędu, wydano postanowienie

o umorzeniu postępowania jako bezprzedmiotowego wywołanego wnioskiem powoda o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu apelacyjnym z uwagi na fakt, iż powód został zwolniony z kosztów sądowych w całości postanowieniem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 17 maja 2021 r. (pkt 1) i oddalono wniosek powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (pkt 2).

Dnia 8 marca 2023 r. wydano zarządzenie o doręczeniu apelacji pełnomocnikowi pozwanego. W dniu 27 marca 2023 r. wpłynęła odpowiedź na apelację, zaś zarządzenie o jej doręczeniu stronie pozwanej wydano 30 marca 2023 r.

Dla oceny, czy w danej sprawie doszło do przewlekłości postępowania znaczenie ma nie tylko sam sztywny upływ czasu, ale wymagają również rozważenia wszystkie okoliczności wpływające na przebieg danego postępowania – w tym również podejmowane w jego trakcie przez sąd czynności oraz postępowanie skarżącego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w Białymstoku podejmował stosowne czynności, które zmierzały do rozpoznania sprawy. Żadnego z powyższych działań Sądu Apelacyjnego w Białymstoku nie można uznać za przejaw wadliwej czynności, której rezultatem jest zwłoka w rozpoznaniu sprawy.

Pomiędzy wpływem odpowiedzi na apelację do Sądu Apelacyjnego (27 marca 2023 r.) a wpływem skargi na przewlekłość postępowania do Sądu Apelacyjnego (11 grudnia 2023 r.) nie upłynął termin 12 miesięcy.

Nie upłynął również termin 12 miesięcy od wpływu do Sądu Apelacyjnego pisma powoda z uzupełnieniem braku dotyczącego złożenia 1 odpisu apelacji (22 lutego 2023 r.) a datą nadania na pocztę skargi na przewlekłość postępowania do Sądu Apelacyjnego (7 grudnia 2023 r.).

Dlatego też upływ czasu w sprawie trudno uznać za beczynność Sądu Apelacyjnego w Białymstoku naruszającą prawo skarżącego do uzyskania

rozstrzygnięcia bez nieuzasadnionej zwłoki. Całościowa ocena analizowanego postępowania nie pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe.

Na marginesie jedynie podkreślić należy, przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania, mającej wskazywać na bezzasadność skargi, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego podnosi się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednak to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120).

Z tego względu, Sąd Najwyższy nie mógłby uwzględnić tego rodzaju okoliczności, powołanych przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, jako usprawiedliwiających w sposób generalny potencjalną przewlekłość postępowania.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w pkt. I sentencji postanowienia.

W pkt. II sentencji Sąd Najwyższy oddalił wniosek K.P. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, gdyż po zapoznaniu się ze skargą uznał, że może zostać rozpatrzona merytorycznie i wyznaczenie pełnomocnika z urzędu nie jest konieczne.

Sąd Najwyższy nie wypowiedział się co do wniosków zwolnienia Skarżącego w całości z opłaty od skargi i pozostałych kosztów i opłat sądowych, bowiem już Sąd Okręgowy w dniu 17 maja 2021 r. wydał postanowienie o zwolnieniu K. P. z kosztów sądowych w sprawie I C 280/21 w całości, a zwolnienie to obejmuje także postępowanie przed Sądem Apelacyjnym w Białymstoku, sygn. I ACa 1882/22 oraz postępowanie ze skargi na przewlekłość postępowania przed Sądem Najwyższym jako postępowanie

wpadkowe w toku postępowania apelacyjnego. W odniesieniu do wniosku Skarżącego o zwolnienie od pozostałych kosztów i opłat sądowych w sprawie głównej, wskazać należy, że Sądowi Najwyższemu została przedstawiona sprawa ze skargi na przewlekłość, zatem sąd ten może orzekać jedynie o kosztach związanych z tą skargą.

[ał]

[SOP]